

โดย ดร.พิมลวรรณ ชยพรกุล

Professional Practice Development Office, Deloitte Touche Tohmatsu Jaiyos Audit Co., Ltd.

คณะทำงานศูนย์ติดตามความก้าวหน้าและการพัฒนาคู่มือ ISQM ภายใต้คณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการสอบบัญชี

การเตรียมความพร้อม สู่ระบบการบริหารคุณภาพ ตามมาตรฐานการบริหารคุณภาพ (ISQM) สำหรับสำนักงานสอบบัญชี ในยุค DIGITAL

Getting Ready to Quality Management System in Accordance with ISQM for Audit Firms in Digital Era

สวัสดีท่านผู้อ่าน จากที่ได้เล่าสู่กันฟังในเดือนกุมภาพันธ์และ มีนาคม 2564 ที่ผ่านมา เกี่ยวกับหลักการของมาตรฐานการบริหารคุณภาพ ฉบับใหม่ (International Standard on Quality Management – ISQM) รวมถึงประโยชน์ของการนำ ISQM มาใช้สำหรับสำนักงานสอบบัญชี ในฉบับนี้จะขอเสนอแนวคิดในการเตรียมความพร้อมสู่ระบบการบริหารคุณภาพในยุค Digital เพื่อรองรับการปฏิบัติตาม ISQM โดยเน้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการวางกลยุทธ์และ แผนดำเนินการด้านต่าง ๆ หรือที่เรียกกันว่า Digital Transformation

ในปัจจุบัน สำนักงานสอบบัญชีต้องปฏิบัติตามมาตรฐาน การควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 หรือ Thai Standard on Quality Control 1 (TSQC1) ซึ่งออกตามมาตรฐาน International Standard on Quality Control 1 ของ IFAC และในอนาคตอันใกล้ ISQM (หรือของประเทศไทย คือ TSQM) จะถูกนำมาใช้แทน ซึ่งจะเน้นที่การบริหารคุณภาพ โดยใช้ Risk - Based Approach ตาม ISQM 1 โดยในภาพรวมนั้น ISQM 1 จะมีขอบเขตที่กว้างกว่า ISQC 1 ที่เน้นเฉพาะการกำหนดนโยบายและ วิธีการ

ประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจถึงในการเตรียมความพร้อมของสำนักงานสอบบัญชี คือ การประเมินว่า ณ ขณะนี้สำนักงานของท่านมีการวางแผน กลยุทธ์ด้านคุณภาพ โดยอิงตาม “Compliance - Based” คือ มุ่งเน้นที่การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นหลัก หรือสำนักงานของท่านมีการวางแผน กลยุทธ์ด้านคุณภาพโดยกำลังเปลี่ยนถ่ายสู่ยุค Digital โดยสามารถนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการดำเนินการที่เรียกกันว่า “Transformation”

ทั้งนี้ การวางแผนนำเทคโนโลยีมาใช้นั้น อาจแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของแต่ละสำนักงาน เช่น พิจารณาตามขนาดโครงสร้างของสำนักงาน ความพร้อมด้านเงินทุน ความพร้อมด้านบุคลากร เป็นต้น

ตามภาพ คือ ตัวอย่างของการวางแผนองค์กรโดยปรับเปลี่ยนองค์กรให้มุ่งสู่ยุค Digital เช่น การกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ว่าสำนักงานของท่านจะมุ่งเน้นการเป็น “The Digital Audit” โดยให้ความสำคัญกับข้อมูล (Data) ซึ่งถือเป็นหัวใจของการก่อให้เกิดคุณภาพในงานสอบบัญชี (Audit Quality) ดังนั้นจึงควรวางแผนกลยุทธ์เกี่ยวกับการจัดการข้อมูล (Data Management) ทั้งในระดับองค์กร และระดับการปฏิบัติงาน เช่น

การใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการเก็บข้อมูล เพื่อประเมินความเสี่ยง (Data - Driven Risk Assessment)

ในการประเมินความเสี่ยงระดับองค์กร ควรจัดให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลลูกค้าของสำนักงาน เช่น ใช้ Web Based Application¹ เพื่อให้มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ได้ เช่น พิจารณาความเสี่ยงของลูกค้าแต่ละรายพิจารณาความเหมาะสมในการรับงาน การยืนยันความเป็นอิสระของผู้ปฏิบัติงานในวิชาชีพ (แทนการรับรองความเป็นอิสระเป็นกระดาษ) รวมถึงการจัดการเรื่องการหมุนเวียนผู้ปฏิบัติงานตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณ เป็นต้น

ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ สำนักงานสามารถนำหลักการของการจัดการโครงการ (Project Management) มาใช้ โดยอาจพัฒนาโปรแกรมเพื่อใช้สำหรับสำนักงานโดยเฉพาะ หรืออาจใช้ Application² สำเร็จรูปเป็นเครื่องมือเพื่อช่วยในการจัดการงาน ตั้งแต่การเริ่มต้นวางแผน การตรวจสอบ การประเมินความเสี่ยง การติดตามงาน และการปิดงาน

การใช้โปรแกรมช่วยวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytic) เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสอบบัญชี

สำหรับสำนักงานขนาดใหญ่ หรือสำนักงานที่มีความพร้อมด้านเงินทุนและเทคโนโลยี อาจพิจารณาพัฒนาโปรแกรมที่ใช้ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลในการปฏิบัติงานสอบบัญชี

สำหรับสำนักงานทั่วไป สามารถนำโปรแกรมสำเร็จรูปมาใช้ เช่น Power BI หรือ Data Analysis ToolPak ใน Microsoft Excel เป็นต้น

¹ ตัวอย่างเช่น SharePoint หรือ Google Docs และ Google Drive ซึ่งแต่ละสำนักงานสามารถใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการจัดการเอกสาร (Document Management) และใช้เป็นระบบการจัดเก็บข้อมูล (Storage System)

² ตัวอย่างของ Application สำเร็จรูป เช่น Microsoft Planner เป็นต้น

ตัวอย่างงานที่สามารถใช้ Data Analytic มาเป็นเครื่องมือช่วยในการปฏิบัติงาน เช่น การใช้ Power BI ในการทำวิเคราะห์เปรียบเทียบรายการ หรือใช้เป็นเครื่องมือในการทำข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาตัวชี้วัดที่ใช้กำหนดความมีสาระสำคัญ (Materiality Benchmark)

การรักษาความปลอดภัยของข้อมูล (Data Security)

กำหนดให้มีการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลเบื้องต้น เช่น พนักงานทุกคนมีรหัสผ่านส่วนตัวและควรเปลี่ยนอย่างสม่ำเสมอ การกำหนดการเข้าถึงข้อมูลที่เกิดอยู่ใน LAN โดยพิจารณาให้เฉพาะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเท่านั้นที่จะเข้าถึงแต่ละฐานข้อมูลได้ หรือการนำพื้นที่เก็บข้อมูลออนไลน์³ มาใช้ โดยสามารถกำหนดการเข้าถึงข้อมูลในแต่ละเรื่องกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเท่านั้น เป็นต้น

กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการจัดเก็บแฟ้มกระดาษทำการของงานสอบบัญชี โดยอาจพัฒนา Web Based Application เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลของแต่ละงาน (Engagement) ว่าเริ่มงานเมื่อใด บันทึกข้อมูลหลักของงาน วันที่ที่ออกรายงาน และให้มีการแจ้งเตือนวันครบกำหนดจัดเก็บแฟ้มงาน (Archiving) ตามนโยบายที่สำนักงานกำหนด และเมื่อทีมผู้ปฏิบัติงาน (Engagement Team) จัดเก็บงานแล้ว ควรจัดให้มีการทำ Log file เพื่อบันทึกข้อมูลการเบิกใช้แฟ้มงาน ซึ่งควรจัดเก็บในระบบอิเล็กทรอนิกส์ และมีการอนุมัติก่อนทุกครั้งที่จะมีการเบิกแฟ้มงาน ในส่วนของการแจ้งเตือนวันครบกำหนดจัดเก็บแฟ้มงาน อาจกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการจัดการและติดตามข้อมูล และใช้การส่ง e-Mail แจ้งเตือนไปยังแต่ละ Engagement Team เมื่อใกล้ครบกำหนด เป็นต้น

การสื่อสารข้อมูล (Data Communication)

สำนักงานอาจเพิ่มช่องทางในการสื่อสารกับผู้ปฏิบัติงานในองค์กร เช่น สื่อสารนโยบายที่ออกใหม่ของสำนักงานผ่านทาง e-Mail หรือจัดประชุมออนไลน์เพื่อสื่อสารประเด็นสำคัญที่ต้องการชี้แจง หรือต้องการการสื่อสารแบบสองทาง (Two - way Communication) เป็นต้น

ตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นเป็นเพียงทางเลือกของระบบการบริหารคุณภาพที่สำนักงานสอบบัญชีสามารถวางแผนเพื่อปรับเปลี่ยนการดำเนินงานที่มีในปัจจุบัน โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการด้านคุณภาพมากขึ้น

ทั้งนี้ ท่านผู้อ่านที่สนใจในมาตรฐานการบริหารคุณภาพ (ISQM) ควรศึกษาหลักการทั้งหมดของ ISQM จาก International Standard on Quality Management 1 (ISQM 1) และ International Standard on Quality Management 2 (ISQM 2)

ข้อมูลอ้างอิง:

International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB) (2020). International Standard on Quality Management 1: Quality Management for Firms that Perform Audits or Reviews of Financial Statements, or Other Assurance or Related Services Engagements. Available from: <https://www.ifac.org/system/files/publications/files/IAASB-Quality-Management-ISQM-1-Quality-Management-for-Firms.pdf> [12 May 2021]

³ ตัวอย่างเช่น Microsoft OneDrive เป็นต้น